

Werkkaart

1

Intake

Werkkaart

2

Behandeling

Werkkaart

3

Samenwerken met beide ouders

Werkkaart

4

Do's en Don'ts voor ouders en jeugdigen

Aanmelding jeugdige in de hulpverlening Is er sprake van scheiding of ouderlijke conflicten?

NEE

Verwijs naar andere relevante richtlijn.

JA

1 Met beide ouders > breng de huidige gezinssituatie in kaart:

- ▶ Ouderlijke conflicten
- ▶ In scheiding/gescheiden
- ▶ Gezag situatie
- ▶ Woonsituatie
- ▶ Nieuwe gezinsleden

2 Ken de belangrijkste punten uit de *Wet Bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding* en uit het ouderschapsplan.

Hierin staat onder andere:

- ▶ hoe ouders de zorg- en opvoedingstaken verdelen;
- ▶ hoe ouders de verplichting tot omgang met de kinderen regelen;
- ▶ hoe ouders elkaar informeren en raadplegen over belangrijke onderwerpen;
- ▶ hoe ouders de kosten van de kinderen en de eventuele alimentatie voor de kinderen verdelen;
- ▶ hoe ouders de wensen van de kinderen bespreken;
- ▶ dat een kind over wie de ouders gezamenlijk het gezag uitoefenen, recht heeft op een gelijkwaardige verzorging en opvoeding door beide ouders.

3 Met jeugdige en beide ouders > breng risicofactoren in kaart zoals:

- ▶ Familiaal geweld
- ▶ Ernst en duur van ruzies tussen ouders
- ▶ Band met beide ouders en eventuele stiefouder(s)
- ▶ Materiële veranderingen (financiële achteruitgang)

Zie ook §3.5 in de richtlijn.

4 Met jeugdige en beide ouders > breng de ernst van de problemen in kaart:

- ▶ Leeftijdsspecifieke problemen kind?
Zie §4.2 in de richtlijn
- ▶ Loyaliteitsconflicten
- ▶ Oudervervreemding
- ▶ Raadpleeg CAP-J, DSM-V, escalatieladder van Glasl
- ▶ Raadpleeg en betrek de school en het netwerk van het gezin

5 Bepaal de mogelijkheden voor een zorgregeling of omgangsregeling en kom tot afspraken.

Houd rekening met:

- ▶ de risicofactoren, met name de mate van ouderlijk conflict;
- ▶ de ontwikkelingsfase van het kind;
- ▶ de woonsituatie;
- ▶ de afspraken in het ouderschapsplan.

6 Richt de begeleiding zowel op de ouders als op de jeugdige.

- ▶ Raadpleeg zo nodig andere relevante derden zoals school en huisarts.

Zie Werkkaart 2

Meer over de interventies gericht op jeugdigen en de ouders is te vinden in hoofdstuk 4 van de richtlijn.

Richt de begeleiding zowel op de ouders als op de jeugdige.

Hulp aan ouders

(Zie §4.5 in de richtlijn.)

Lichte(re) problemen

Ouderlijke conflicten:

- ▶ Counseling
- ▶ Communicatietraining
- ▶ Conflicthantering

In scheiding:

- ▶ (Familie) mediation
- ▶ Stimuleer deelname aan programma's voor kinderen
- ▶ Omgangsbemiddeling

Na de scheiding:

- ▶ Opvoedprogramma's (zoals Triple P)
- ▶ Programma's voor relatieondersteuning
- ▶ Programma's voor nieuwe gezinnen/stiefouders
- ▶ Omgangsbemiddeling en -begeleiding (bv. Ouderschap Blijft)

Zware problemen (geweld, zware en lange conflicten)

Ouderlijke conflicten:

- ▶ Veilig Thuis
- ▶ Advies voor maatregelen: OTS of uithuisplaatsing
- ▶ Veiligheidsplan

In scheiding:

- ▶ Forensische Mediation
- ▶ Conflicthantering
- ▶ Systeemtherapie

Na de scheiding:

- ▶ Omgangsbegleiding (bv. Ouderschap Blijft)
- ▶ Individuele psychische hulpverlening (bv. EMDR)

Hulp aan jeugdigen

(Zie §4.4 in de richtlijn.)

Lichte(re) problemen

Voor, tijdens en na de scheiding:

- ▶ Individuele hulpverlening
- ▶ Stimuleer deelname aan scheidingsprogramma's zoals:
 - KIES
 - JES!
 - Dappere Dino's (CODIP-NL 6-8 jaar)
 - Zandkastelen
 - Jonge Helden

Zware problemen (geweld, zware en lange conflicten)

In scheiding:

- ▶ Veilig Thuis
- ▶ Bijzondere Curator

Na de scheiding:

- ▶ Rouwverwerking
- ▶ Traumaverwerking

Situatie verbeterd?

Zorg voor een goede afsluiting en een evaluatiegesprek met beide ouders en jeugdige(n).

Situatie niet verbeterd?

Overweeg en adviseer opnieuw raadpleging van de rechter over wijziging zorg- en/of omgangsregeling.

Meer over de samenwerking met ouders is te vinden in hoofdstuk 5 van de richtlijn.

Neem kennis van de complexiteit van een ouderlijke scheiding en de wisselende gezinssituaties:

- ▶ Houd rekening met mogelijke conflicten tussen ex-partners.
- ▶ Overweeg eventueel eerst een individuele behandeling.

Betrek ouders bij de (keuze voor) hulp aan hun kind:

- ▶ Nodig altijd beide ouders uit voor consultatie.
- ▶ Voer een gezamenlijk startgesprek over het belang van hun kind.
- ▶ Informeer ouders over de gevolgen van scheiding voor kinderen.
- ▶ Stel samen met beide ouders en jeugdige doelen van de hulpverlening op.
- ▶ Stel vast hoe de begeleiding het beste aansluit op hun behoeften.

Communiceer in je begeleiding naar beide ouders het volgende:

- ▶ De noodzaak en mogelijkheden om te leren hun ruzies en conflicten te beheersen.
- ▶ Dat het ondanks de ruzies voor hun kind belangrijk is gezamenlijke afspraken te blijven maken.
- ▶ Verwijs en attendeer hen op de verschillende interventies die er zijn.
- ▶ Geef hen informatie en voorlichting over ouderschap na de scheiding. Betrek hierbij ook de nieuwe partner (al dan niet met eigen kinderen).

Gebruik de juiste kennis en vaardigheden door:

- ▶ zowel kind- als ouderperspectief te hanteren;
- ▶ meerzijdige partijdigheid aan te nemen richting belangen van jeugdige, moeder én vader;
- ▶ te werken vanuit een oplossingsgerichte aanpak;
- ▶ juridische kaders bij scheiding te kennen en ouders hierover te informeren;
- ▶ jeugdige centraal te stellen en reductie van ouderconflicten te stimuleren;
- ▶ samen met beide ouders nieuwe rollen vorm te geven;
- ▶ kennis te nemen van, en kunnen doorverwijzen naar, programma's voor jeugdigen en ouders.

Werk samen met andere professionals zoals scholen, mediators, advocaten, en (kinder-)rechters:

- ▶ Deel signalen en stem begeleiding af.
- ▶ Koppel informatie goed terug zodat – met name voor het gezin – duidelijk is wie wat doet.

Wees alert op signalen van kindermishandeling vooral bij conflictueuze scheidingsituaties:

- ▶ Vraag bij twijfel advies bij Veilig Thuis.
- ▶ Bespreek je zorgen op neutrale wijze (niet beschuldigend) met beide ouders.

Do's voor ouders

- ▶ Bescherm uw kind door liefde en aandacht te geven en af te schermen van ruzies.
- ▶ Besef dat ook jonge kinderen last hebben van conflicten en stress.
- ▶ Wees u hiervan bewust: kinderen mogen en kunnen hun mening geven. Maar ouders beslissen.
- ▶ Weet dat gelijkwaardig ouderschap niet betekent dat zorg precies gelijk verdeeld moet worden.
- ▶ Weet dat kinderen niet per definitie beter af zijn bij de ouder van hetzelfde geslacht.
- ▶ Vertel uw kind – het liefst samen - wat er gaat gebeuren.
- ▶ Zeg uw kind duidelijk en herhaaldelijk dat de scheiding niet zijn schuld is.
- ▶ Geef uw kind het gevoel dat het van beide ouders mag houden.
- ▶ Breng de school/het kinderdagverblijf/clubs op de hoogte van veranderingen.
- ▶ Stimuleer het contact met de andere ouder.

Don'ts voor ouders

- ▶ Ruzie maken waar uw kind bij is.
- ▶ Negatief over de andere ouder praten.
- ▶ Uw kind dwingen om te blijven slapen terwijl hij dat niet wil.
- ▶ Uw kind verwennen uit schuldgevoel.

Do's voor jeugdigen

- ▶ Geef je mening en zeg wat je graag wilt. Maar ouders beslissen.
- ▶ Bespreek je emoties en gevoelens over de scheiding met professionals of met iemand uit de omgeving.
- ▶ Weet dat jij het recht hebt om van je beide ouders te houden en ze trouw te blijven.
- ▶ Weet dat als je ouder na de scheiding jou als volwassene gaat behandelen, dit niet juist is. Je hebt het recht om kind te blijven in je relatie met je ouders.
- ▶ Wees je hiervan bewust: wat er ook gebeurt met je ouders, jij hebt recht op verzorging.
- ▶ Probeer jezelf beter te begrijpen door te praten, een dagboek bij te houden of informatie te zoeken.
- ▶ Accepteer het dat je je eigen gevoelens niet allemaal kent en begrijpt.
- ▶ Wees je hiervan bewust: ouders hebben hun problemen, jij hebt de jouwe en die wil je ook zelf oplossen.
- ▶ Vraag je ouders hulp te zoeken als ze niet goed met elkaar kunnen praten.
- ▶ Zoek hulp als je merkt dat je het zelf (te) moeilijk hebt.

Don'ts voor jeugdigen

- ▶ Denken dat het jouw schuld is dat je ouders gaan scheiden.
- ▶ Schrikken als je een keer (of vaker) heel heftige gevoelens hebt.
- ▶ Denken dat je beter bij de ouder van hetzelfde geslacht kunt wonen.